

Ny språklitteratur utgitt i 2012

Danmark

Jørgen Nørby Jensen

Bostrup, Lise: Dansk er svært – men du skal nok få det lært! Dansk udtale for udlændinge.

Forlaget Bostrup, 2012. 100 s. + 2 cd'er.

Bogen består af et kapitel for hvert bogstav i det danske alfabet. Hvert kapitel tager udgangspunkt i en kort samtale der indeholder eksempler på de forskellige bogstavers udtalemæssige varianter. Kapitlets ordforråd bliver anvendt i øvelser hvor de studerende kan iagttage og indlære de helt basale regelmæssigheder og variationer i den danske udtale.

Danske Studier 2012. Udgivet af Merete K. Jørgensen og Henrik Blicher under medvirken af David Svendsen-Tune. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 578. 2012. 246 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Ulf Teleman*: Erik Hansen og Lars Heltoft. Grammatik over det Danske Sprog (anmeldelse), *John Ole Askedal*: Eva Skaftø Jensen: Nominativ i gammelskånsk – afvikling og udviklinger med udgangspunkt i Skånske Lov i Stockholm B 69 (anmeldelse).

Danske Talesprog, bind 11. Udgivet af Nordisk Forskningsinstitut, Afdeling for Dialektforskning. Museum Tusulanums Forlag 2011. 246 s.

Bindet indeholder syv foredrag fra et jubilæumsseminar med emnet "sproglige normer (konventioner)" afholdt d. 23. september 2011 i anledning af Lingvistkredsens 80-års fødselsdag: *Dorthe Duncker*: Norm, situering og sproglige kendsgerninger, *Bettina Perregaard*: Imitation, parodi, norm- og genrebevidsthed i børns udvikling af sprog og selv, *Tore Kristiansen*: Sprognormer som sprogforandringsteoretisk og sprogpolitisk problemstilling, *Bent Preisler*: Norm, praksis og prestige: Engelsk og dansk i de højere uddannelser, *Anne Fabricius og Janus Mortensen*: Normer i bevægelse – om normer for Received Pronunciation (RP), *Peter Harder*: Normer, holdninger og den individualistiske fejlslutning, *J. Normann Jørgensen*: Normer og sprogvalg i superdiversiteten.

Derudover indeholder bindet to artikler der begge fremlægger resultater fra

empiriske undersøgelser der bidrager til at belyse den sproglige normproblematik i samfundet: *Jacob Thøgersen*: Talesprog i radioavisen: Det kanoniserede talesprogs anatomi, *Jenny Iwarson og Maja Zetterström*: Tale- og stemmeafvigelsers effekt på kommende HR-konsulenters opfattelse af personlighed og jobegnethed.

Dansk-polsk ordbog. Af Wanda Strange Sørensen, Lili Widding, Lillian Fannikke Hansen, Hanne Schyth Rasmussen. Special-pædagogisk forlag, 2012.

Dansk skoleordbog, retskrivnings- og fremmedordbog. Af Karl Hårbøl, 33. udgave, Alinea, 2012

Dansk sprogs status. Dansk Sprognævns notat om dansk sprogpolitik. Dansk Sprognævn, 2012. 26 s. Findes på <http://www.dsn.dk/sprogviden/sprogpolitik/sprogpolitikker-1/sprogpolitikker>

Som opfølgning på de sprogpoltiske rapporter *Sprog på spil* (2003) og *Sprog til tiden* (2008) og Sprognævnets sprogpoltiske notater fra 2003 og 2007 har Dansk Sprognævn udsendt et notat om dansk sprogs status 2012. Notatet beskriver udviklingen i brugen af dansk i de sidste 4 år med særlig fokus på dansk som undervisningssprog fra 0. klasse til ph.d.-niveau, dansk sprogs forhold til den nationale strategi for fremmedsprog, dansk i EU og i den offentlige forvaltning og dansk sprogteknologi. Sprognævnet konkluderer at presset på dansk sprog fortsat øges idet der bliver mindre og mindre tid og plads til dansk. Lovgiverne bør derfor overveje nøje hvordan de sikrer at dansk som modersmål ikke svækkes, hvis de beslutter at fremme brugen af engelsk især i uddannelsessystemet.

Dansk-ungarsk lommeordbog, magyar-dán zsebszótár. Af Claude Kolozs Nagy og Eva Tardoskeddi Nagy. 2012

Drengsted-Nielsen, Claus: Grammatik på dansk. Hans Reitzel, 2012. 223 s.

Efter forfatterens mening ved undervisere og studerende på de højere læreanstalter for lidt om grammatik, og det gør det svært for dem at tilegne sig fremmedsprog. Derfor denne bog. Målgruppen for *Grammatik på dansk* er studerende på universitetet, de pædagogiske professionsuddannelser og handelshøjskolen, men bogen er tillige tænkt som en håndbog for alle sprogundervisere og sproginteresserede. Bogen indeholder kapitler om fx sætningsanalyse, kommaer og ordklasser samt et afsluttende kapitel med opgaver.

Ejstrup, Michael: Grundbog i sprog. Gyldendal, 2012. 236 s.

Grundbog i sprog giver læseren et overblik over hvordan dansk sprog fungerer, og hvordan dansk sprog er indrettet i forhold til andre sprog. Bogen forholder sig kritisk til sprognormering og ser på sprog som en del af vores kultur og den enkeltes identitet. Bogen rummer kapitler om sprog generelt, om sprog i sociale sammenhænge, om sproglig analyse og om talesproget.

Fransk-dansk ordbog. Af N. Chr. Sørensen og Else Juul Hansen, 10. udgave, Gyldendal, 2012

Gyldendals store engelsk parlør. Af Gyldendals Ordbogsredaktion. Oversættelse: Merete Frostholt Olsen, i serien Gyldendals parlører. 2012

Gyldendals Synonymordbog. Af Thomas Ingemann, Henrik Andersson, Marianne Holmen m.fl. Gyldendal, 2012.

Hauksdóttir, Audur: Dansk som fremmedsprog i en akademisk kontekst. Om islændinges behov for danskkundskaber under videreuddannelse i Danmark. Københavnerstudier i Tosprogethed, bind 68. Københavns Universitet 2012. 263 s.

I bogen undersøges det hvilke behov for danskkundskaber der er forbundet med islændingens videreuddannelse i Danmark, og hvordan de islandske studerende ser sig i stand til at klare sig på dansk i disse sammenhænge.

Keel, Klaus Ulrik: Sprogrigtig tekstredaktion. Håndbog for forlags- og andre redaktører. Lindhardt og Ringhof, 2012. 186 s.

I denne bog fremlægger Klaus Ulrik Keel sine betragtninger over det danske sprogs aktuelle situation. Det er hans påstand at stort set ingen – end ikke mennesker med en universitetsuddannelse bag sig – kender den gældende retskrivning og tegnsætning til bunds, og det er ifølge Keel alt sammen Dansk Sprognævnets skyld.

Kristiansen, Kristian: Danske ordsprog. Talemåder, mundheld, mottoer. Askholm, 2012. 176 s.

Møllebro, Maria: Målspilla. Færøsk sprogpolitik påvirkning af unges sprogbrug og sprogholdninger. Københavnerstudier i Tosprogethed, bd. 66. Københavns Universitet 2012. 85 s.

Formålet med denne bog er at komme nærmere en vurdering af om det færøske sprognævns puristiske sprogpolitik tjener sprogbrugernes interesse.

Særligt fokuseres der på hvordan sprogpolitikken påvirker yngre færingers sprogbrug og sprogholdninger og på i hvilket omfang sprogpolitikken kan siges at virke efter sprognævnets hensigt – at bevare og udvikle det færøske sprog.

Mål & Mæle. 34.-35. årgang, 4 numre. Redigeret af Kasper Boye, Carsten Elbro, Ken Farø, Erik Hansen og Jørn Lund 2012. 32 s. + 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder årgangen artikler af bl.a. *Line Sandst*: Fra Harald til Elbro. Om markering af slægtskab i navne, *Katrine Falcon Søby*: Er det hip som hap?, *Jan Heegård* og *Ida E. Mørch*: Led tid, 2 fri og fedtmulecrawl, *Erling Strudsholm*: At tælle og fortælle. Sprogets cirkatal.

For 2011 har *Mål og Mæle* kåret *arabisk forår* til "årets ord" på baggrund af indsendte forslag fra bladets læsere. Og også i 2012 er læserne blevet inviteret til at indsende eksempler på ord og udtryk der i særlig grad har været fremtrædende i årets løb.

Ny forskning i grammatik 19. Redigeret af Carl Bache, Alexandra Holsting og Uwe Kjær Nissen Udgivet af Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet, Odense. 2012. 232 s.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning inden for dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets 11 artikler kan nævnes *Tanya Karoli Christensen*: Epistemiske sætningsadverbier i dansk talesprog, *Eva Skafte Jensen*: At have eller ikke have. Trykfordelingen i sætninger med *har* og negation, *Sune Sønderberg Morensen*: Realitetsramme og realitetsværdi i danske ledsætninger.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 42-2012. Redigeret af Tanya Karoli Christensen, Jan Heegaard, Torben Juel Jensen, Janus Mortensen, Nicolai Pharao, Marianne Rathje og Jann Scheuer Udgivet af Dansk Sprognævn 2012. 200 s.

Bind 42 er et temanummer om *dansk talesprog* med fokus på grammatik og forholdet mellem grammatik og fonetik. Bindet indeholder artikler af bl.a. *Janus Mortensen*: Epistemisk positionering i dansk talesprog, *Eva Skafte Jensen*: Trykfordelingens implikaturer. Betydningsbærende og meningsbærende tryk.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 43-2012. Redigeret af Tanya Karoli Christensen, Torben Juel Jensen, Janus Mortensen, Niels Møller Nielsen, Nicolai Pharao, Marianne Rathje og Jann Scheuer Udgivet af Dansk Sprognævn 2012. 162 s.

NyS 43 indeholder fire artikler og 2 anmeldelser. Af særlig interesse er i denne sammenhæng *Christian Becker-Christensen*: Komplekse relationelle enheder i dansk retskrivning, *Jacob Thøgersen*: Vil De prøve at sige A? ”Fladt a” i Radioavisen 1950-2010.

Nyt fra Sprognævnet 2012 nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Dansk Sprognævn.

Hvert nummer indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn og artikler om forskellige sproglige forhold, fx *Anna Sofie Hartling*: *Grineren* – og andre grineren ord. En grammatisk statusopgørelse (nr. 1), *Marianne Rathje*: *Luder og laban*. De grimme ord i to generationer (nr. 2), *Pia Jarvad*: *Både ... men også* (nr. 3), *Marianne Rathje*, *Simon Bierring Lange* og *Anna Kristiansen*: *På beløbet eller lige på?* (nr. 4).

Nørreby, Thomas Rørbeck: ”**Jamil Perkersen Nielsen Rasmussen**”. **En sociolingvistisk undersøgelse af identitet og etnicitet i superdiversiteten**. Københavnerstuder i Tosprogethed. Bind 67. Københavns Universitet, 2012. 136 s.

Bogen omhandler en ung mand fra Amger ved navn Jamil og hans sociale og sproglige praksisser. I undersøgelsen fokuseres der på hvordan Jamil konstruerer og forhandler etniske identiteter i skole- og fritidsmiljøer og på Facebook.

Ordbog over skældsord for dannede mennesker. Af Erik Bøegh. Veivad, 2. udgave, 2012. 93 s.

Oqaasersiut. Dansk – Grønlandsk. Af Robert Petersen og Kirsten Gade Jones. Iliniusiorfik Undervisningsforlag, 2012. 984 s.

Psykologisk pædagogisk ordbog. Af Mogens Hansen, Poul Thomsen, Ole Varming, 17. udgave, Hans Reitzel. 2012

Quist, Pia: **Stilistisk praksis. Unge og sprog i den senmoderne storby**. Museum Tusulanums Forlag 2012. 400 s.

Stilistisk praksis går tæt på unges sprog i et heterogent storbymiljø. Gennem feltarbejde på Metropolitanskolen på Nørrebro i København undersøger Pia Quist den stilistiske praksis i to 1. g-klasser. Elevernes tøj, wallpaper på computeren og den musik de lytter til, og ikke mindst måden de taler på, er alt sammen dele af den stilistiske praksis. Med sin etnografiske undersøgelse viser forfatteren hvordan københavnske unge forvalter social og etnisk heterogenitet, samt hvordan de gennem deltagelse i praksisfællesskaber danner orden og

mening i den sproglige forskellighed og gør den til en betydningsressource i sociale og stilistiske praksisser.

Rask. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation. Vol. 35, april 2012 og vol. 36, oktober 2012. 136 s. + 118 s. University of Southern Denmark, Institute of Language and Communication.

Af indholdet i de to bind kan nævnes *Søren Lund*: On Professor Roy Harris's Integrational Turn' in Linguistics (vol. 35) og *Asba Tickoo*: Performance-keying and dialogicity: A case study in Kashmiri oral narrative (vol. 36).

Retskrivningsordbogen. Af Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Schack, Jørgen Nørby Jensen og Margrethe Heidemann Andersen. 4. udgave. Dansk Sprognævn. Alinea A/S 2012. 1056 s.

Den 9. november 2012 udsendte Dansk Sprognævn 4. udgave af *Retskrivningsordbogen*. Der er tale om en helt ny og gennemrevideret udgave af 3. udgave fra 2001. Der er tilføjet ca. 4.500 nye opslagsord, og der er fjernet en del sjældent brugte ord fra ordbogen. Der er indført ordidentificerende betydningsoplysninger ved opslagsord som skønnes at kunne give anledning til tvivl hos en del af ordbogens brugere, ligesom der er anført eksempler på ordenes brug. Der er desuden indført bøjningsoplysninger ved ordene (fx præsensformer ved verberne), og flere opslagsord indeholder oplysninger om sammensætningsformer. Opslagsord der kan deles, er endvidere forsynet med forslag til orddeling.

Denne udgave af ordbogen indeholder desuden en række ændringer af retskrivningsreglerne. Fx er det nu korrekt at skrive både *bold kæft-bolsje* og *bold-kæft-bolsje*, og det er også blevet valgfrit om man vil skrive *it* eller *IT*, *bh* eller *BH*, *dvd* eller *DVD* osv. Endelig er former som fx *akvarie*, *gymnasie* og *ministerie* indført ved siden af *akvarium*, *gymnasium* og *ministerium*.

Slangordbogen. Dansk slang og dagligsprog. Af Torben Christiansen: Betalingsapp til smartphones. Let Software 2012.

Sprog og sex. Modersmål-Selskabets årbog 2012. Modersmål-Selskabet 2012. 156 s.

Årbogen har som sit tema "spændingsfeltet mellem sprog og sex". Af bogens artikler kan nævnes *Christian Graugaard*: Når bimboer guffer gren (en rundtur i det seksuelle slangprog), *Lars Chandresh Henriksen*: Samlejet som kommunikationsform, *Marianne Rathje*: Sex i sproget.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik. Årgang 17, 2011, nr. 53 + årgang 18, 2012, nr. 54 + 55. 80 s. + 98 s. + 96 s. Aarhus Universitetsforlag.

Nr. 53 er et temanummer om *Cooperative learning* og indeholder bidrag af bl.a. *Lissie L. Jensen*: CL og mundtlige færdigheder i dansk som andetsprog, *Louise Zinck Nielsen*: Læsning på dansk som andetsprog på FVU. Nr. 54 sætter fokus på it i sprogundervisningen. Af nummerets artikler kan nævnes: *Mette Hermann*: Web 2.0 i sprogundervisningen, *Kirsten Barba*: Dansk som fremmedsprog via Skype. Nr. 55 omhandler begrebet *verdensborger* og indeholder artikler af bl.a. *Karen Risager*: Verdensborgeren i sprog- og kulturpædagogikken, *Iben Kjærgaard*: Fra verdensborger til dansker.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 30. årgang, 2012, nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Redigeret af Michael Blædel (ansvarsh.).

Foruden anmeldelser af sprog litteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx *Torben Christiansen*: Etik i ordbogspraksis (nr. 1), *Sabine Kirchmeier-Andersen*: Læs nyheder og hør musik på din tablet! (nr. 3), *Georg Søndergaard*: Skrift og skriftsprog (nr. 4).

Studier i Nordisk 2008-2009. Selskab for Nordisk Filologi. Foredrag og årsberetning. Redigeret af Dorthe Duncker og Anne Mette Hansen under medvirken af Lena Wienecke Andersen. København 2011. 255 s.

Af publikationens 10 artikler er der i denne sammenhæng grund til at nævne *Tore Kristiansen*: Resultater fra projektet Moderne Importord i sprogene i Norden: sprogholdningsundersøgelserne, *Inge Lise Pedersen*: Talesprogets historie i sociolingvistisk belysning, *Marianne Rathje*: Hænger vi fast i vores generationsprog?

Jørgen Nørby Jensen (f. 1971) er informationsmedarbejder i Dansk Sprognævn.

Norge

Ole Kristian Våge

Akselberg, Gunnstein: Frå Bontelabo til Ånuglo. Stadnamn i Hordaland. Samlaget 2012, 378 sider.

Gunnstein Akselberg har skrevet ei bok om stedsnavn i Hordaland (et vestnorsk fylke). Han tar for seg et bredt repertoar fra gårdsnavn til navn på kommuner og fjelltopper. Leseren får også med historikken til de ulike stedsnavnene. Boka er myntet på bredt publikum og kan leses av alle som er interesserte i stedsnavn eller ferdes i Hordaland.

Andersen, Gisle (red.): Exploring Newspaper Language. John Benjamins Publishing Company 2012, 356 sider.

Gisle Andersen har her samlet en rekke vitenskaplige artikler med utgangspunkt i elektronisk korpus av norske avistekster. Artiklene er på engelsk, men alle bidragsyterne forsker ved norske universiteter og høyskoler. Boka er todelt. Første del inneholder seks artikler som tar for seg verktøy og metode for korpusarbeid. Andre del består av åtte artikler om forskning som benytter seg av korpusverktøy for å analysere ulike språklige fenomen, bl.a. engelske låneord i norsk, finanssjargong, normklynger, metaforer, metonymi osv.

Askedal, John Ole, Tom Schmidt og Rolf Theil (red.): Germansk filologi og norske ord. Festskrift til Harald Bjorvand på 70-årsdagen den 30. juli 2012. Novus forlag 2012, 205 sider.

I anledning 70-årsdagen til Harald Bjorvand ble denne boka gitt ut for å hylle hans innsats for språkvitenskapen. Særlig kjent er hans verk *Våre arveord. Etymologisk ordbok* (2000), skrevet sammen med Fredrik Otto Lindeman. I festskriftet har elleve nordiske forskere bidratt med artikler om en rekke ulike språkvitenskapelige tema, bl.a. etymologi, stedsnavn og grammatikk.

Aune, Åsta Marie: Skandoromani. En sosiolingvistisk studie. Novus forlag 2012, 167 sider.

Denne boka er en omarbeiding av Aunes masteroppgave om språket til romanifolket/de reisende. Som tittelen indikerer, er det snakk om en sosiolingvistisk studie som omfatter både Norge og Sverige (derav skandoromani). Boka har fire hovedkapitler. Det første er en historisk innføring i de reisendes

kultur, det neste tar for seg ulike aspekter ved skandoromani: som det Aune kaller for *sammenflettet språk*, som minoritetsspråk, som truet språk og som hemmelig språk. Videre tar et kapittel for seg assimilasjonspolitikken mot de reisende og stemningsskiftet fra 1970-årene. Til slutt analyserer hun vitaliteten til skandoromani både som gruppe og som språk. Boka er utvilsomt en viktig referanse for alle som ønsker å sette seg inn språklige og kulturelle sidene ved en minoritet som har fått oppmerksomhet i media i det siste.

Berggren, Harald, Kjartan Sørland og Vigdis Rosvold Alver: God i norsk? Språk- og skriveutvikling hos elever med norsk som andrespråk. Cappelen Damm 2012, 231 sider.

Forfatterne, som alle underviser i lærerutdanningen, har skrevet en bok om hvordan lærere kan vurdere språk- og skriveutviklingen til elever med norsk som andrespråk. Boka er delt i fire kapitler. Første kapittel gir en innføring i grunnleggende trekk ved andrespråksutvikling- og skriving. De to påfølgende kapitlene gir en grundig gjennomgang av vurderingspunkter på ulike språklige nivå og innefor tekst- og sjangerkompetanse. Det siste kapitlet er i større grad didaktisk og gir råd til god skriveundervisning. Boka er i dag pensumbok ved flere studiesteder.

Fremmedord blå bok, 18. utg. Dag Gundersen, Kunnskapsforlaget 2012.

Boka inneholder ca 29 000 fremmedord, og har en omvendt fremmedordliste med ca 5 000 norske ord med fremmedordsynonymer.

Fridtun, Kristin: Norsk etymologisk oppkok. Samlaget 2012, 138 sider.

Fridtun gir en humoristisk presentasjon av ord og ords opphav. Inndelingen er tematisk, og de fem kapitlene har fått titler som *Å setja ord på kroppen*, *Husviv og kjensleliv*, *Folk og fe og fanteri*, *Ut i naturen* og *Ord og uord*. Her får vi bl.a. vite at ordet *venstre* kommer fra *vinstri*, som er beslektet med *venn*. Ordet *digital* kommer fra det latinske *digitus* og betyr finger. Om boka er uhøytidelig og humoristisk, er den faglig godt forankret i etymologien. Boka passer derfor for alle språkinteresserte som nysgjerrige på ordhistorie.

Grepstad, Ottar: Draumen om målet. Tilstandsrapportar frå Noreg og Noreg. Samlaget 2012, 525 sider.

Ottar Grepstad har samlet alle sine tolv årstaler frå Nynorsk kultursentrum i bokform. I disse tar han opp tilstanden for nynorsk skriftkultur i en rekke ulike perspektiver. Her finner vi analyser og standpunkt, refleksjoner og opplysning i Grepstads velkjente prosaform. I det siste kapitlet samler han trådene fra tidligere taler og argumenterer sterkt for nynorsk som en del av det språklige

mangfoldet i Norge. Boka er av interesse for alle som er interesserte i språk og språkpolitikk.

Jógván í Lon Jacobsen: Ærlig talt, who cares? Novus forlag 2012, 324 sider.

Boka er rapport XIII fra prosjektet Moderne importord i språka i Norden, og er en sosiolingvistisk undersøkelse av holdninger til og bruk av importord og avlønningssord i færøysk. Undersøkelsen viser at færingar generelt uttrykker puristiske holdninger når de er bevisste at de blir spurt om sin holdning til språkspørsmål. På den andre siden er de ikke særlig puristiske når de er mindre oppmerksomme på at de blir spurt om språk.

Norsk Ordbok. Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet. Band 10. Grønvik, Oddrun, Lars. S. Vikør og Dagfinn Worren (red.). Samlaget 2012, 1630 spalter.

Det tiende bindet av i alt tolv bind av Norsk Ordbok har kommet. Det begynner på substantivet *skodde* og går til adjektivet *stæveleg*. Som i tidligere bind har hver artikkel både ordforklaring og kildehenvisning. Innholdet ligger for øvrig søkbart på Norsk Ordboks hjemmeside. Ordboksprosjektet skal slutføres til grunnlovsjubileet i 2014 og har som uttalt målgruppe språkforskere, lekfolk og elever og lærere i skoleverket. Norsk Ordbok blir utarbeidet ved Institutt for lingvistiske og nordiske studium ved Universitetet i Oslo.

Nyord i norsk. Guttu, Tor og Boye Wangenstein (red.). Fagbokforlaget 2012, 390 sider.

Dette er en oppfølging av boka *Nyord i norsk 1945–1975*, som kom ut i 1982. Følgende tar den aktuelle boka for seg en tidsperiode på 30 år frå 1975 til 2005. Boka har ca. 10 000 ordboksartikler, der hver artikkel har en ordforklaring og en referanse til det første belegget i en norsk avis. I denne referansen finner vi også nyordet i sin opprinnelige setning. Tilfanget kommer først og fremst fra nyordssamlingene ved Universitetet i Oslo og Språkrådet, mens for de siste årene har Norsk aviskorpus ved Universitetet i Bergen vært en viktig kilde.

I omfang er boka på linje med Pia Jarvads *Ordbog over nye ord i dansk 1955–1998*, som også har ca. 10 000 artikler mellom to permer. Som det går fram av tittelen, tar den danske utgaven derimot for seg nyord innenfor et lengre tidsspenn. Disse nyordsbøkene er svært viktige som dokumentasjon over språkutviklingen i Norden, og da særlig på ordnivå.

Boka har et interessant forord som beskriver ulike mekanismer og årsaker til nydannelser av ord. *Nyord i norsk* er både en oppslagsbok som komplet-

terer andre ordbøker samtidig som den speiler samfunnsutviklingen i landet gjennom en systematisk oppstilling av nyord.

Hoel, Jan (red.): Juridisk terminologi i noen språk i Norge – status og utfordringer: Foredrag fra et seminar i Tromsø i november 2011. Terminologen nr. 1 2012, Språkrådet. 62 sider.

Språkrådets fagråd for terminologi og fagspråk besluttet høsten 2011 å innføre et årlig seminar om terminologi og fagspråk i Norge. Seminarforedragene skulle deretter publiseres som artikler i en skriftserie. Første nummer av skriftserien inneholder fem av de seks foredragene fra seminaret i Tromsø i 2011. Professor Dag Wiese Schartum skriver om legaldefinisjoner i nyere norske lover, mens professor Kåre Lilleholt tar for seg nynorsk rettsmål. Marianne Lindheim skriver om utfordringer i rettstolking mellom norsk og norsk tegnspråk, og Anne Marit Pedersen diskuterer samisk terminologi i rettsvesenet. Situasjonen for kvensk terminologi blir belyst av Hilde Skanke og professor Trond Trosterud. Utgaven kan bestilles fra Språkrådet.

Løset, Jørn Olav og Tove Kristin Nilsen Løset: Ditta he ej me haurt! Ord og uttrykk frå Volda. Enter forlag 2012, 185 sider.

Dette er ei samling av dialektord og -uttrykk fra Volda og bygdene om kring. Her finner man lokale ord som *battefok*, *kreteng*, *moabong* og mange andre. Boka skriver seg inn i en populær sjanger sammen med andre bøker om sunnmørske dialektord som *Ord og uttrykk frå Hareid* (2008) og *Ordsamlinga frå ei anna tid* (2011). En styrke ved denne boka er at uttrykkene er samtidige, altså at de er i reell bruk. Boka er derfor en viktig kilde til dokumentasjon av språkbruken i Volda-området.

Mæhlum, Brit og Unn Røyneland: Det norske dialektlandskapet. Innføring i studiet av dialekter, Cappelen Damm Akademisk 2012, 200 sider.

Boka gir en tradisjonell innføring i norske dialekter, men legger samtidig stor vekt på de endringene som har foregått de siste tiårene. Nyere forskning er trukket inn, og framstillingen er en situasjonsrapport over de norske dialektenes stilling på begynnelsen av 2000-tallet. Boka er aktuell for studenter i nordistikk og norsk i grunnskolelærerutdanningen, og for andre som ønsker å sette seg inn i norske dialekter.

Nynorsk ordliste, Alf Hellevik, Aud Søyland og Margunn Rauset. 11 utg. Samlaget 2012. 464 sider.

Denne klassiske ordlista med over 35 000 oppslagsord har blitt revidert et-

ter den nye rettskrivningsnormalen for nynorsk gjeldende fra 2012. I tillegg er ordtilfanget oppdatert, og det er lagt til flere ordforklaringer. Lista over bokmålsord med nynorske synonym er fornyet og utvidet.

Nynorskordliste med skrivereglar, Jon Bjones, Lingua 2012

Ordlista har ca. 34 000 oppslagsord med forklaringer, innføring i grammatikk og tegnsetting. Boka følger rettskrivingsreformen fra 2012 og er godkjent av Språkrådet.

Ordnett.no er Kunnskapsforlagets abonnementsportal for ordbøker. Kunnskapsforlaget produserer ordbøker for norsk og fra og til norsk til og fra utallige andre språk. Portalen vil oppdateres jevnlig. De fleste ordbøkene i portalen vil finnes i trykte versjoner og mange er også tilgjengelige som app.

Røyneland, Unn og Enger, Hans-Olav (red.): Fra holtjar til holting, språkhistoriske og språksosiologiske artikler til Arne Torp på 70-årsdagen, Novus forlag 2012, 424 sider.

Festkriftet inneholder fagartikler skrevet av venner og kolleger i inn- og utland som på denne måten ønsket å hylle en omfattende forskerinnsats og en stor formidler i språkvitenskapen.

Språknytt er tidsskriftet til Språkrådet, og i 2012 kom det ut fire nummer på til saman 140 sider. Språknytt er gratis, har eit opplag på 12 000 og er lagt ut elektronisk på www.sprakradet.no/spraknytt. Bladet har dei faste spaltene *Lesarspørsmål*, *Nyord*, *Kort*, *Med andre ord*, *Språkbrukaren* og *Historia bak*.

I nummer 1 er det eit intervju med politimeister Ellen Katrine Hætta, som fortel om arbeidet sitt som samisk jurist og møtet med tolka språk i rettssalen. Elles er det ein artikkel der Patentstyret forklarar korleis ein kan få einerett på ord, australiaren Neil James formidlar kunnskap om det internasjonale fagfeltet klarspråk, og spanskfilologar samanliknar faste språklege uttrykk i spansk og norsk.

I nummer 2 er det intervju med Håkon M. Sverdrup, kommunikasjonsansvarleg for Forsvarets informasjonsinfrastruktur. Nummeret inneheld vidare ein temaseksjon om Knud Knudsen, bokmålets far. Eric Papazian skriv om språkreformatoren Knudsen, Arne Torp om skandinavisten Knudsen, Egil Børre Johnsen om norsklæraren Knudsen, Finn-Erik Vinje om grammatikaren Knudsen og Erlend Lønnum om forholdet mellom Knudsen og Ibsen.

I nummer 3 er Christian Janss, førsteamanuensis i tyskspråkleg litteratur ved Universitetet i Oslo, intervjuet om tysk som universitetsfag i Noreg. Ein artikkel presenterer *Nordisk nettordbok for barn og ungdom*, og tre artiklar handlar om

terminologi og fagspråk: i ein artikkel spør forfattaren om norsk pensumlitteratur er på veg ut av undervisninga ved norske lærestader, ein artikkel handlar om terminologiarbeidet i privat sektor i Noreg, og ein presenterer ei undersøking der fleirtalet av økonomistudentane som var med, meinte at engelske termar ofte er meir presise enn dei norske.

I nummer 4 er det intervju med journalisten Davy Wathne. Han fortel om forholdet sitt til pressespråk og om erfaringane sine med sportsspråket etter 40 år som sportsjournalist. Ein artikkel handlar om kallenamn i norsk og tysk, ein tek for seg italienske lånord i norsk, og ein drøftar kva globaliseringa av næringslivet har å seie for fordelinga mellom norsk og engelsk i norske bedrifter.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – blir utgitt av Språkrådet og kommer ut med fire nummer i året. Bladet har et opplag på 17 500 og distribueres gratis til statsansatte og andre interesserte. Bladet kan også lastes ned som pdf-dokument fra www.sprakradet.no/statssprak. Statsspråk har fire sider og inneholder en hovedartikkel, et større oppslag med praktiske råd og tips («På plakaten») og dessuten notiser om relevante arrangementer, språktips og et dikt.

Tema for nr. 1 i 2012 var språket i værmeldingen, for i jula 2011 opplevde store deler av Norge det verste uværet på mange år. «På plakaten» tok for seg ord og uttrykk for mengdeendringer.

Tema for nr. 2 i 2012 var terminologi, med vekt på terminologiarbeid i staten, den elektroniske termsamlingen «EØS-EU-basen» og en presentasjon av terminologitjenesten i Språkrådet.

Tema for nr. 3 i 2012 var klarspråk i helsesektoren og den nye nynorskrettskrivningen, som gjelder frå 1. august 2012.

Tema for nr. 4 i 2012 var stedsnavn, med vekt på skrivemåter, normering, lov og rett. En notis presenterer en undersøkelse som viser at statsansatte mener de skriver godt nok, og en annen notis introduserer 2013 som offisielt norsk språkår.

Termposten er et elektronisk nyhetsbrev fra Språkrådets terminologitjeneste. Det kommer ut tre ganger i året og er et nyhetsbrev som informerer om hva som skjer på terminologifronten i Norge og andre steder. Det inneholder også aktuelt stoff for alle som arbeider med eller interesserer seg for terminologi. Nyhetsbrevet er gratis, og man kan abonnere ved å gå til Språkrådets nettside www.sprakradet.no/termposten.

Tønnesson, Johan L.: Hva er sakprosa? Universitetsforlaget 2012, 154 sider.

Denne innføringsboka om sakprosa fra 2008 har nå kommet i en ny utgave. Boka tar for seg ulike kjennetegn ved sakprosa. Samtidig tar de seks kapitlene opp spørsmål som forståelse, funksjon og viktighet av sakprosatekster. Den viktigste forandringen fra forrige utgave er et nytt sluttkapittel: "Sakprosaens sak". I tillegg er også selve definisjonen av sakprosa utvidet til også å gjelde muntlig form.

OBS: skal inn i den svenske oversikten: Ylisalmi, Anu (red.): Samarbetet ger resultat: från begreppskaos til överenskomna termer. Nordterm 17. Terminologicalentralen TSK 2012. 174 sider.

Rapporten inneholder 30 innlegg fra den nittende Nordterm-konferansen i Vasa 7.–10. juni 2011 og rapporter fra hele Norden om terminologiarbeidet i de respektive land. Utgivelsen inneholder også møteprotokoller. Åpningsforedragene var ved professor Rute Costa fra Universidade Nova de Lisboa og Mikael af Hällström fra Skatteförvaltningen i Finland, og manuskriptene fra disse er også å finne i rapporten.

Sverige

Av Rickard Domeij

Althoff, Johan: Språkets värld. Alfabeta 2012.

Med humor och poesi ger Språkets värld djup insikt i vad språk är. Språkets värld är språkfilosofi, lika mycket för barn som ungdomar och vuxna.

Alvehus, Karin: Läsa. Studentlitteratur 2012.

Läsa är ett läromedel som riktar sig till nyanlända analfabeter, de som behöver lära sig det latinska alfabetet samt till dem som har en svagt etablerad läsning på modersmålet.

Basord i våra fackspråk. TNC 104. Terminologicalentrum TNC 2012.

Detta är en mycket välkommen publikation som ger vägledning i hur man bör använda grundläggande termer som förekommer i de flesta fackspråk, som *element* och *samverkan*. Men den ger även råd i mer allmänt terminologi-

arbete: hur man skiljer på allmänspråkliga och fackspråkliga betydelser hos ett och samma ord, hur man reder ut och definierar begrepp, hur man översätter termer och hur man skapar nya termer på svenska.

Bergöö, Kerstin och Jönsson, Karin: Glädjen i att förstå: språk- och textarbete med barn. Studentlitteratur 2012.

I den här boken beskriver författarna ett demokratiskt och kritiskt språk- och textarbete kring sociala rättvisefrågor - s.k. critical literacy. Kärnan i ett sådant arbete är att barnen undersöker texter av alla de olika slag som omger dem med fokus på makt, genus, etnicitet och rättvisa: Vem är det som talar i texten? Vad säger texten oss? Varför? Skulle det kunna vara på något annat sätt? Målet är att ge alla barn tillträde till ett skriftspråkligt medborgarskap där de vill, kan och vågar uttrycka sina åsikter. Glädjen i att förstå vänder sig främst till blivande och verksamma förskollärare och lärare i grundskolans tidigare år.

Bruce, Gösta: Allmän och svensk prosodi. Studentlitteratur 2012.

Allmän och svensk prosodi belyser det mänskliga talet som kommunikationsmedel med fokus på det talade språkets rytmiska, dynamiska och melodiska egenskaper, det som sammanfattas i begreppet prosodi.

Carlsson, Yvonne: Genericitet i text. Acta Universitatis Stockholmiensis. Stockholm studies in Scandinavian philology. Ak. avh. 2012.

När vi vill säga något om björnar i allmänhet kan vi använda oss av olika uttryck, som i "En björn/björnen/björnar/björnarna är bra på att klättra i träd", och det kan tyckas som om det inte spelar så stor roll vilket av uttrycken vi väljer. Men hur fria är vi att välja mellan dessa olika typer av nominalfraser och vad är det som styr vårt faktiska val? Hur skiljer sig distributionen av olika nominalfrasformer vid generisk referens från distributionen vid referens till partikulära, icke-generiska entiteter? Detta är frågor som behandlas i den här avhandlingen.

Englund, Göta och Jönsson, Bodil: Bodils Läslära. Studentlitteratur 2012.

Detta är en riktigt grundläggande läslära där upplägget är det samma som i Bodils ABC-bok och Bodils Första Läsebok; bokstäverna står i den ordning som är lämplig att lära in ur ljudsynpunkt. Några vokaler tillsammans med medljudande bokstäver presenteras först. Explosiverna kommer senare.

Engstrand, Olle: Hur låter svenskan, ejenglien? Norstedts 2012.

I denna bok får vi veta varför vi säger "Kalle Janka", vilka engelska uttalsfel som är vanligast bland svenskar och om svenska är ett svårt språk att lära sig uttala för personer med annat modersmål. Samtidigt behandlas stora ämnen som svenskans språkljud och satsmelodi och hur talad svenska har utvecklats under århundradena. Roliga illustrationer varvas med lustiga uttalsmissar och språkhistoria som gör läsaren både allmänbildad och underhållen. Författaren är professor emeritus i fonetik vid Stockholms universitet. Han har bland mycket annat forskat om svenska dialekter, om utländsk brytning och om likheter och olikheter mellan världens språk.

Hedman, Christina; Morgan, Eva; Salameh Eva-Kristina; Sandell, Anna och Tvingstedt, Anna-Lena: Flerspråkighet i skolan: Språklig utveckling och undervisning. Lärare lär. Natur & Kultur 2012.

I denna bok diskuteras flerspråkiga barns och ungdomars språkutveckling och hur skolgången påverkas av detta. Vilka är barnets språkliga svårigheter och möjligheter? Beror svårigheterna på en generell språklig svaghet eller på att barnet vistas i en miljö där väldigt lite svenska talas? Hur kan jag bäst forma min undervisning för att möta de flerspråkiga barnen och deras föräldrar? Lärare och skolledare delar med sig av sina erfarenheter av undervisning och läsaren får ta del av föräldrars och elevers förväntningar och upplevelser.

Henry, Alastair: L3 Motivation. Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet. Ak. avh. 2012.

Engelska som resursspråk i undervisning av moderna språk minskar ofta motivationen för språk som franska, spanska och tyska, visar denna avhandling från Göteborgs universitet. Författaren har via enkäter och intervjuer studerat effekten av att engelska används som ett stöd vid undervisningen i franska, spanska och tyska. Engelskan är på många sätt ett bra stöd i inläringen. Men den skapar en engelskspråkig självbild hos eleverna som Alastair Henry menar står i vägen för en annan självbild, den om att i framtiden kunna kommunicera i målspråket franska, spanska eller tyska. Det i sin tur har en negativ effekt på motivationen. För att motverka detta måste eleverna använda sig av strategier för att motverka engelskans negativa påverkan, och lärare i moderna språk måste vara medvetna om att samspelet med engelskan är komplicerat och riskfyllt.

Hjalmarsson, Helena Englund och Herbert, Ingrid: Språket i sociala medier. Producta 2012.

Allt fler företag, myndigheter och organisationer använder sociala medier som ett arbetsredskap för snabb och enkel kommunikation, men många är osäkra på hur man når ut på bästa sätt. Således kan det behövas en vägledande bok som den här i ämnet. Författarna är språkkonsulter och har lång erfarenhet av sociala kanaler. De berättar i boken hur man med rätt stilnivå får fram det vad man vill ha sagt utan att förtroendet rubbas. Hur står det till exempel egentligen till med smileys (eller *smileys*) – får man använda dem eller ger det ett oseriöst intryck? Boken fokuserar mycket på Facebook men tar även upp Twitter, LinkedIn, Wikipedia, bloggar och andra kanaler.

Hyltenstam, Kenneth; Axelsson, Monica och Lindberg, Inger (red.): Flerspråkighet? En forskningsöversikt. Rapport 5:2012. Vetenskapsrådet 2012.

Detta är en forskningsöversikt över svensk forskning på flerspråkighetsområdet. Syftet med rapporten är att samla och återge de mest centrala delarna av svensk forskning på flerspråkighetsområdet. Några ämnen som behandlas är två- och flerspråkighet som samhällsfråga i Sverige, förutsättningar för modersmålsundervisning, sfi och svenska som andraspråk, samt debatten om språklagstiftning och språkrav kopplat till medborgarskap. Översikten är utgiven av VR:s utbildningsvetenskapliga kommitté och genomförd av åtta forskare för Centrum för flerspråkighetsforskning och institutionen för språkdidaktik vid Stockholms universitet. Arbetet har tagits fram under ledning av Kenneth Hyltenstam, Monika Axelsson och Inger Lindberg.

Karlsson, Anna-Malin; Landqvist, Mats och Rehnberg, Hanna Sofia (red): Med språket som arbetsredskap: sju studier av kommunikation i vården. Text- och samtalsstudier från Södertörns högskola 1. Södertörns högskola 2012.

I denna antologi försöker ett antal språkforskare ge en allsidig bild av språk och kommunikation inom vården. Språkforskare intresserar sig alltmer för text och kommunikation i arbetslivet, inte minst inom vården. Precis som inom många andra arbetsfält i samhället har kraven på språklig och kommunikativ förmåga hos de anställda ökat. De måste dokumentera sitt arbete i hög utsträckning, bemöta patienter på ett servicemässigt korrekt sätt och informera olika målgrupper om svåra eller känsliga ämnen, ibland även på andra språk än svenska. I boken beskriver ett antal språkforskare hur språket används i samtal och texter i olika situationer och för olika yrkesgrupper: läkare, barnmorskor, sjuksköterskor verksamma vid sjukvårdsrådgivningen, undersköterskor och

vårdbiträden i äldreomsorgen samt telefonoperatörer som tar emot färdtjänstbeställningar. Språkvetenskapen gränsar här till andra vetenskaper, som vårdvetenskap och samhällsvetenskap, och författarna försöker delvis anlägga ett tvärvetenskapligt synsätt.

Kieliviesti är svenska Språkrådets språkvårdstidskrift med artiklar på finska och sedan 2009 även på meänkieli. Kieliviesti utkom med fyra nummer år 2012. Upplagan är 700 och varje nummer har 34 sidor. Varje nummer har en huvudartikel och år 2012 handlade huvudartiklarna om repetitionskonstruktioner i finskan, finskspråkiga smeknamn, nya ord i ordboken *Kielitoimiston sanakirja* och den finskspråkiga informationen på de kommuners webbplatser som ingår i förvaltningsområdet för finska. De flesta nummer innehåller även en presentation av nyord i finskan, frågor och svar-spalt samt en kortare ordlista. Några av artiklarna publiceras också på Språkrådets webbplats www.sprakradet.se.

Källström, Roger: Svenska i kontrast. Studentlitteratur 2012.

Svenska i kontrast tar upp grammatiska strukturer i svenska samt fjorton andra språk som är vanliga förstaspråk i Sverige i dag. Genom systematiska språkjämförelser och språktypologiska förklaringar belyser författaren svenskan och dess egenheter i ljuset av hur andra språk är beskaffade. Boken vänder sig till lärarstudenter i svenska och svenska som andraspråk.

Lindgren, Birgitta och Havaas, Anitha: Snacka skandinaviska. Producta 2012.

Den här boken vänder sig till svenskar som vill bli bättre på att samtala med sina norska och danska vänner och kollegor. Boken beskriver grannspråken ur ett svenskt perspektiv och guidar oss genom både likheter och olikheter i uttal, stavning, grammatik och ordförråd. Samtidigt får vi praktiska tips på hur vi på bästa sätt kan kommunicera med danskar och normmän privat och på jobbet. *Rolig*, *by* och *le* är några ord som betyder olika för oss svenskar, normmän och danskar. Men med få undantag har vi ändå inga problem att kommunicera med varandra på våra egna språk. Boken ger en bred belysning av likheter och olikheter i uttal, stavning, grammatik och ordförråd mellan språken. Dessutom intervjuas ett antal personer som flyttat mellan olika länder och som får dela med sig av sina språkliga erfarenheter. Författarna Birgitta Lindgren och Anitha Havaas har båda lång erfarenhet av skandinavisk språkförståelse.

Lundbladh, Carl-Erik: Skånska dialektord. Skrifter utgivna av Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund (del 12). Institutet för språk och folkminnen, Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund 2012.

I denna ordbok med äldre skånska dialektord får man veta vad orden betyder, hur de uttalas och vad de har för normaliserad svensk form.

Marklund Sharapova, Elisabeth: Norstedts stora ryska ordbok: rysk-svensk/svensk-rysk. Norstedts 2012.

Norstedts stora ryska ordbok är en uppdaterad och utökad version av Norstedts ryska ordbok. Den består av en rysk-svensk och en svensk-rysk del och innehåller sammanlagt ca 144 000 uppslagsord och fraser.

Micaux, Wandrille; Orrevall, Agneta: Norstedts stora franska ordbok: fransk-svensk/svensk-fransk. Norstedts 2012.

Norstedts stora franska ordbok är den största franska ordboken i Sverige. Denna tredje uppdaterade upplaga innehåller 145 000 ord och fraser, en ökning med ca 3 000 ord och fraser jämfört med föregående upplaga.

Nilsson, Mattias: Computational Models of Eye Movements in Reading: A Data-Driven Approach to the Eye-Mind Link. Ak. avh. Uppsala universitet 2012.

Denna avhandling i datalingsvistik är ett försök att utkristallisera mer exakta, återkommande mönster för ögonrörelser vid läsning, baserat på stora mängder ögonrörelsematerial – en ögonrörelsekorpus – och datamodeller.

Nygren, Håkan: Norstedts ordbok för de minsta. Norstedts 2012.

Det här är en ordbok, men lika mycket en pek- och bilderbok. Alla ord är illustrerade med färgglada bilder. I slutet av boken finns korta avsnitt som visar färger, former, motsatsord och siffror.

Nyström Höög, Catharina; Söderlundh, Hedda och Sörlin, Marie: Myndigheterna har ordet: om kommunikation i skrift. Språkrådets skrifter 14. ISBN 978-91-1-304507-8. Norstedts 2012.

Vad vet vi om dagens myndighetstexter? Är de svåra eller lätta att läsa och förstå? Vad tycker läsarna? Och hur går skivarbetet till på myndigheter? Vem skriver, vem ansvarar för innehållet och hur används textmallar? ”Myndigheterna har ordet – om kommunikation i skrift” är en forskningsrapport om dagens myndighetstexter, som ges ut i Språkrådets småskriftsserie. Boken vänder sig främst till skribenter på myndigheter, kommuner och andra offentliga organ men också till språkforskare och andra som ur ett vetenskap-

ligt perspektiv är intresserade av hur myndigheters kommunikation ser ut i dag. Språkforskarna Hedda Söderlundh och Marie Sörlin samt Catharina Nyström Höög, professor i svenska vid Högskolan Dalarna, har både utfört undersökningarna och författat boken. Även Linnea Hanell, doktorand i svenska, har medverkat.

Ragvald, Lars; Ragvald, Wai-Ling och Björverud, Susanna: Norstedts kinesisk-svenska ordbok.

Det här är den första omfattande kinesisk-svenska ordboken som ges ut i Sverige. Den är ett modernt och innehållsrikt standardverk som omfattar drygt 58 000 uppslagsord och fraser. Ordboken innehåller ett aktuellt allmänspråkligt ordförråd med ett brett urval av facktermer från olika ämnesområden. Uttal enligt pinyin-systemet ges för alla tecken som är uppslagsord och för alla översatta språkexempel. Ordboken har utarbetats av en projektgrupp vid Lunds universitet under ledning av professor emeritus Lars Ragvald.

Språktidningen. Utgiven av Språktidningen AB.

Språktidningen har under 2012 utkommit med 8 nummer. Språkrådet har medverkat bl.a. med avdelningen Frågor och svar samt i några nummer en spalt av Språkrådets dåvarande chef Lena Ekberg. Andra med stående spalter är bl.a. Språkrådets förra chef Olle Josephson, Dagens Nyheters förra språkvårdare Catharina Grünbaum och runologen Marit Åhlén. I nummer 1 presenterades i vanlig ordning Språkrådets årliga nyordsartikel. Nummer 2 innehöll bland annat en artikel om vad som gör svenskan till svenska. Nummer 3 handlade om röst och talspråk, till exempel om hur man använder sin röst på bästa sätt och hur man kan spåra brottslingar med datoriserad röstanalys. Nummer 4 hade en artikel om genussystemets förändringar i svenskan. Nummer 5 hade en artikel om mötet mellan svenska och finska i Finland. Nummer 6 behandlade chiffer med fokus på hur 1700-talschiffret Copiale dekrypterats med hjälp av datorlingvistiska metoder. Nummer 7 innehöll två artiklar om danska: *Danska dialekter dör snabbare* och *Stackars danska barn*. Den senare beskrev forskning om danska barns svårigheter att lära sig danska. Nummer 8 innehöll bland annat en artikel om dubbnings. Språktidningen gjorde också ett temanumret *Språken – språk i Norden* i samarbete med Forskning och Framsteg om språken i Norden med artiklar om hur danska blev svenska, om varför svenska och norska låter olika, om den danska språkförbistringen, om språkkriget mellan bokmål och nynorsk, om bevarandet av finlandssvenskan, om den ökande klyftan mellan talspråk och vårdat språk i Isländskan, med mera.

Svenskarna och Internet. Rapport från .SE, Stiftelsen för Internetinfrastruktur. 2012.

I denna årliga undersökning av svenskarnas internetvanor framgår att barn och unga kommunicerar mer i sociala medier och läser texter på pekplattor i allt högre utsträckning. Internetanvändningen fortsätter gå ned i åldrarna. Den största ökningen står skolbarn i låg- och mellanstadiet för, men även hälften av alla treåringar och två av fem tvååringar använder sig av internet.

Traditionella mediers ställning är fortfarande stark, men när det gäller kvällstidningar läser nu fler webbversionen än papperstidningen.

Utanförskapet har minskat med ungefär 100 000 personer sedan 2011, men fortfarande använder 1,2 miljoner svenskar aldrig eller väldigt sällan internet.

Ulmaja, Nina: ABC å allt om D. Bonnier Carlsen 2012.

I denna bok berättar Nina Ulmaja, designansvarig och formgivare på Albert Bonniers förlag, om bokstävernans fascinerande värld. Vi får veta varför bokstäverna ser ut som de gör och vad de har för funktioner. Faktiskt är det så att bokstävernans utseende berättar mer än det som står i orden – man kan direkt se om de är tunga eller snabba, går festklädda eller har träningsoverall.

Förutom det vanliga alfabetet presenteras även blindskrift, morse, handalfabetet, signalspråket, rövarspråket och luffartecken. Med sina många typsnitt och mustiga färger är detta en rolig blädderbok för bokstavsbrukare i alla åldrar.

Velupillai, Sumithra: Shades of Certainty – Annotation and Classification of Swedish Medical Records. Institutionen för data- och systemvetenskap. Stockholms universitet. Ak. avh. 2012.

Syftet med avhandlingen är att genom språkteknologiska analyser av stora textmassor i elektroniska journaler förstå hur journaler kan tolkas mer systematiskt. Journalerna är ofta omfattande, varierar i språklig kvalitet och innehåller många gånger osäker information som kan vara svårtolkad. Och journalerna ska inte bara läsas av läkare utan även av sjuksköterskor, forskare, administratörer och patienter. Då gäller det att göra informationen mer kortfattad, begripligare och mer entydig. Sumithra Velupillai har inte minst fokuserat på analysmetoder kring osäker information, till exempel ord som *misstänkt*, *troligtvis* och *sannolikt*. Något färdigt textverktyg har inte utarbetats, men forskningsresultaten är tänkta att kunna användas i framtida verktyg. Avhandlingen är utarbetad inom ramen för KEA-projektet från Vinnova och Hexanord från Nordforsk, Nordiska ministerrådet.

Åkerberg, Bengt: Älvdalsk grammatik. Under medverkan av Gunnar Nyström. 2012.

På över 100 år har det inte skrivits någon grammatik över älvdalskan, så Bengt Åkerbergs "Älvdalsk grammatik" är en välkommen språkresurs för det som många kallar ett svenskt minoritetsspråk. Boken är framför allt tänkt att användas som lärobok. Åkerberg har arbetat både som gymnasielärare och privatlärare och grammatikboken bygger på material från kurser och översättningsgrupper från de senaste 15 åren.

Boken omfattar hela 600 sidor, och med hjälp av mer än 4 000 översatta meningar beskriver den älvdalskan från grunden. Det är också en modern grammatik. Den innehåller nämligen så kallade QR-koder som länkar till ljudfiler för att man ska kunna lyssna på uttal. Den senaste grammatiken i älvdalska, skriven av Lars Levander 1909, riktade sig främst till språkforskare. Den här nya grammatiken är istället skriven med ett enklare språk, är mer omfattande och har en bredare målgrupp.